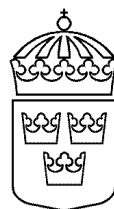

Riksdagens protokoll

2000/01:60

Fredagen den 2 februari

Kl. 9.00 – 9.23

Protokoll
2000/01:60

1 § Kompletteringsval till konstitutionsutskottet

Talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp under Jerry Martingers ledighet anmält hans ersättare Margareta Nachmanson som suppleant i konstitutionsutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet
Margareta Nachmanson (m)

2 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 8 februari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Kulturminister Marita Ulvskog, utbildningsminister Thomas Östros, socialminister Lars Engqvist, statsrådet Ingegerd Wärnersson och statsrådet Britta Lejon.

3 § Meddelande om information från regeringen

Talmannen meddelade att *torsdagen den 8 februari kl. 15.00 efter frågestunden* skulle statsrådet Mona Sahlin lämna information om regeringens skrivelse *En nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering*.

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2000/01:212

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:212 av Lena Ek om elavbrott.

Interpellationen kommer att besvaras den 6 februari 2001.

Skälet till dröjsmålet är att det har varit svårt att hitta en debattdag som passat både interpellanten och statsrådet.
Stockholm den 1 februari 2001
Näringsdepartementet
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Svar på interpellation

5 § Svar på interpellation 2000/01:183 om skydd och stöd för ekonomiskt svaga konsumenter

Anf. 1 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Ana Maria Narti har frågat statsrådet Ulrica Messing vilka åtgärder som tas eller förbereds inom departementet för att sprida nödvändig information till de allra svagaste konsumenterna och för att skapa ett starkare skydd för dem. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Konsumentpolitiska kommittén 2000 har i sitt betänkande *Starka konsumenter i en gränslös värld* (SOU 2000:29), som överlämnades i mars 2000, föreslagit flera åtgärder för att komma till rätta med sådana problem som Ana Maria Narti beskriver. Betänkandet har remissbehandlats, och regeringen har för avsikt att under våren lägga fram en konsumentpolitisk proposition. I arbetet med propositionen utgör kommitténs betänkande självklart ett värdefullt och viktigt underlag.

De konsumentgrupper som Ana Maria Narti beskriver kan vara svåra att nå med råd och information. Generellt gäller att statliga och kommunala myndigheter inom sina respektive ansvarsområden bör sträva efter att samhällsinformation når alla i befolkningen oavsett härkomst och etnisk bakgrund och att den är anpassad till mottagarnas skilda förutsättningar och behov. Utöver den generella samhällsinformationen behövs särskilda informationsinsatser för att tillgodose nyanlända invandrades behov av samhällsinformation (prop. 1997/98:16).

På konsumentområdet spelar de lokala konsumentvägledarna i landets kommuner en viktig roll i förhållande till dessa grupper. Genom personlig kontakt och uppsökande verksamhet är förutsättningarna större att lyckas. Personer med utländsk bakgrund som söker hjälp hos den kommunala vägledningen är dock underrepresenterade i förhållande till andra grupper, vilket innebär att vägledningen behöver utvecklas ytterligare för att nå dessa grupper. Jag tror att kommunerna kan åstadkomma mycket såväl genom den frivilliga kommunala konsumentvägledningen som genom den skyldighet att lämna rådgivning till skuldsatta personer som följer av skuldsaneringslagen och socialtjänstlagen. Regeringen överväger inom ramen för propositionsarbetet olika sätt att stödja den lokala verksamheten.

Kommittén föreslår vidare att orsakerna till överskuldsättning och uppkomsten av s.k. skuldfällor ska analyseras närmare. Dessutom har kommittén lämnat förslag till förbättringar som rör handläggningen av skuldsaneringsärenden. I detta sammanhang bör också nämnas att Riksdagens revisorer, parallellt med kommitténs arbete, har granskat tillämpningen av skuldsaneringslagen. Revisorerna lade fram en rapport i juni

2000. Rapporten har remissbehandlats, och revisorerna har i en skrivelse till riksdagen i oktober 2000 presenterat flera förslag till förändringar.

Konsumentpolitiska kommittén har också föreslagit flera åtgärder av allmän karaktär som syftar till att stärka konsumenternas ställning på de finansiella marknaderna, t.ex. i form av bättre tillgång till rådgivning och information och ett skärpt ansvar för finansiella rådgivare. Kommittén konstaterade slutligen att vissa konsumentgrupper är i behov av särskilt stöd i form av riktad information om t.ex. dagligvaror. En sådan grupp är personer med svårigheter i svenska språket. Inom ramen för arbetet med den konsumentpolitiska propositionen kommer regeringen att studera vilka möjligheter som finns att främja riktad information och rådgivning om olika typer av varor och tjänster till dessa grupper.

Ana Maria Narti framhåller i sin interpellation att hushåll med dålig ekonomi ofta har ett mycket svagare försäkringsskydd än andra hushåll, och att de i vissa fall t.o.m. saknar hemförsäkring, vilket skulle innebära att de står utan rättshjälp i en eventuell rättegång. Detta är dock inte helt riktigt. Om en person behöver rättsligt bistånd vid en rättegång kan han eller hon beviljas rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619), detta under förutsättningen att personen i fråga inte har något eget rättsskydd i sin hemförsäkring eller lever under tillräckligt goda förhållanden för att han eller hon *borde* ha haft ett sådant skydd.

Slutligen kan jag också nämna att man inom Justitiedepartementet arbetar med ett förslag om grupptalan vid domstol. Avsikten med det är att stärka det processuella rättsskyddet för bl.a. konsumenter. Grupptalan kan t.ex. användas när många människor har likartade men relativt små anspråk mot en näringsidkare. Genom grupptalan åstadkommer man alltså att enskilda personer kommer till sin rätt i situationer där det annars inte är möjligt. Med möjligheten till grupptalan uppnås också en preventiv, marknadssanerande effekt. Det är värdefullt för att stoppa illojala och ohederliga affärsmetoder.

Anf. 2 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Ibland är det glädjande att höra att man har gjort ett misstag. Jag är glad när jag hör att personer som saknar hemförsäkring trots detta kan få rättshjälp.

Men jag tror att mitt fel säger mycket. Jag har bott i Sverige i nästan 31 år. Det blir 31 år i maj. Jag betraktas som en välinformerad person. Jag kan många språk och har inga svårigheter med svenska språket som är mitt familjespråk nuförtiden. Jag talar svenska med mina barn. Ändå visste jag inte att den möjligheten fanns.

Jag tror att det här misstaget säger mycket om hur svårt det är att få en komplex bild av det svenska samhället för någon som kommer från en annan del av världen. Jämfört med den situation jag upplevde när jag kom till Sverige tror jag att situationen har blivit ännu mer komplicerad för mycket stora grupper av invånare som kommer från andra länder. Den stora massa – och det är en stor massa – av personer som aldrig har fått möjlighet att arbeta med vanliga jobb har särskilda svårigheter. Det bästa sättet att orientera sig i det nya samhället är att arbeta och få betalt. Då lär man sig hur man betalar skatt. Då lär man sig vad man gör om man får skulder. Då lär man sig hela regelboken i praktiken.

Prot. 2000/01:60
2 februari

Svar på interpellation

Men någon som står utanför och lever t.ex. på socialbidrag kan gå vilse mycket lätt. Jag känner till de pågående arbetsprocesserna som alla är väldigt spännande, och jag kommer att ägna mycket intresse åt konsumentpolitiken. Jag sitter förresten i lagutskottet, så det faller faktiskt på mitt bord. Men kan vi vänta på en ny proposition, på behandling av propositionen och till slut på beslut i kammaren? Kan vi inte göra någonting just nu för att utöka de här speciella gruppernas möjligheter?

Jag tror vidare att problemet inte kan lösas om vi enbart går in för envägskommunikation från myndigheter till konsumenter. Jag tror att en riktig konsumentpolitik bygger på tvåvägskommunikation och på starka grupper av konsumenter, som med passion, kunskap och kompetens samspelar med myndigheterna och med näringslivet. De grupper som jag talar om har inte någon möjlighet att göra detta. Jag skulle gärna vilja höra vad vi kan göra just nu.

Anf. 3 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! När man ser brister i samhället som har stor inverkan på människors liv, på deras förmåga att kräva sin rätt och att ta sin del av ansvaret, vill man inte att arbetet ska ta längre tid än nödvändigt, men jag måste inse begränsningarna i åtgärder som ligger utanför ramarna för vad ett statsråd kan göra.

Jag tror dock att vi kommer att kunna göra en hel del tillsammans inom ramen för vårt framtida konsumentpolitiska arbete. Jag hoppas att behandlingen av propositionen när den lagts på riksdagens bord kommer att kunna leda ett stycke framåt.

Som ett led i förberedelserna för detta träffade jag häromdagen företrädare för Kommunförbundet och Sveriges kommuner och diskuterade bl.a. om det finns vägar för oss att samarbeta för att stimulera insatserna för dessa grupper av konsumenter. Jag hoppas och tror att detta arbete kommer att leda fram till nya insatser och högre ambitioner.

Jag tror också att man inte ska underskatta vikten av att frågor som den här tas upp till behandling och belyses. Även om vi vet att det är ett begränsat antal människor som nås av detta sprider ändå varje sådan insats ringar på vattnet och kan leda till att fler människor – oavsett om det gäller kommunala konsumentvägledare eller aktiva människor som arbetar ideellt inom olika konsumentrörelser – i högre grad får upp ögonen för att det kanske också kan finnas möjlighet att t.ex. använda rätts-hjälpslagen. Debatt har i sig funktionen att sprida information.

Jag vill nämna för Ana Maria Narti att regeringen nyligen gav ett antal myndigheter ett uppdrag som ligger i linje med den tvåvägskommunikation som Ana Maria Narti efterlyser, nämligen att de ska börja arbeta med ett tvåårigt försök med s.k. servicedeklarationer. Syftet är att ge människor en bild av vilken sorts arbetsuppgifter myndigheten har och vilka tjänster och vilken vägledning som myndigheten i fråga kan erbjuda medborgaren. Sedan ska man föra en dialog med de människor som använder myndighetens tjänster. Detta arbete ska omfatta delar av polisverksamheten i landet, tullen och andra myndigheter.

Man vill sedan kunna använda sig av de synpunkter som kommer in från människor i denna dialog med medborgarna. Hur tycker de att myndighetens verksamhet fungerar? Är den väl anpassad efter behoven? Man kan använda det här som en väldigt viktig källa för utvecklingen av hela

myndighetens arbete. Jag menar att vi måste sätta fokus på de statliga myndigheternas och även de kommunala förvaltningarnas verksamhet och fundera över om vi arbetar på rätt sätt för att nå det som egentligen är vårt mål.

Prot. 2000/01:60
2 februari

Svar på interpellation

Anf. 4 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! En fråga som behöver studeras på alla möjliga nivåer, ute bland invånarna, på olika myndigheter och inom kommunala förvaltningar, är situationen för arbetslösa med stora skulder. De vet att när de äntligen hamnar i den situationen att de kan ta ett jobb kommer kronofogden och kräver dem på skulderna. Väldigt många av dem har accelererande skuldbördor, som växer med ränta på ränta. På grund av lång tids arbetslöshet har de inte varit förmögna att betala sina skulder. Jag känner till fall där en skuld som för tio år sedan uppgick till 50 000 kr nu har passerat 200 000-kronorsgränsen.

I en sådan situation tänker sig en människa för tio gånger innan hon tar jobbet. Hon är rädd att hamna på en ekonomisk nivå som gör vardagen oerhört svår. Hon ser inte heller någon ljusning långt bort i framtiden.

Just i en sådan situation tror jag att ansvariga politiker i riksdag och regering tillsammans med Kommunförbundet och med Konsumentverket kan starta en dialog med kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten kan inte ha intresse av att kräva in väldigt stora belopp av sådana här människor från första arbetsdagen.

För det första kan de stora skulderna inte betalas tillbaka om personen i fråga förblir arbetslös på grund av skräck för kronofogden. Kronofogden vinner absolut ingenting om kraven är mycket höga från allra första arbetsdagen. För det andra har kronofogden precis som de här människorna intresse av att det ekonomiska problemet löses. Det ekonomiska incitament som en lite bättre vardagsekonomi för den f.d. arbetslöse kan innebära kan kanske leda till en visserligen långsammare men ändå återbetalning av en stor del av skulden.

Jag kan tänka mig att detta kan diskuteras redan innan propositionen har kommit på lagutskottets bord. Det kan också vara intressant för de tjänstemän på departementet som just nu arbetar med propositionens text.

Anf. 5 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Det finns mycket riktigt, som Ana Maria Narti beskriver, tyvärr många situationer där människor i Sverige i dag hamnar mellan stolar och där de system som vi har byggt upp för att hjälpa och stötta människor i livets olika skeden ibland faktiskt inte bidrar till att underlätta utan till att försvåra för dem. Detta gäller särskilt när de går från en sorts livssituation till en annan.

Jag kan bara hålla med om riktigheten i denna beskrivning och även instämma i att vi på alla sätt måste arbeta för att försöka undanröja alla dessa problem med gränser mellan våra olika system, som egentligen syftar till någonting helt annat än vad de ibland tyvärr leder till.

Den specifika frågan om hur kronofogdemyndigheten arbetar i fall där man måste kunna ha en flexibilitet i bemötandet av den enskilda individen känner jag än så länge tyvärr alldeles för dåligt till.

Genom inte minst brev jag får till mig från människor med stora skulder som har försökt att få hjälp från olika myndigheter har jag insett att problemet är ungefär så som Ana Maria Narti beskriver. Jag har tyvärr i dag ingen lösning på de bekymren. Men jag hoppas att vi tillsammans ska kunna hitta vägar för att förbättra för människor på detta område.

Om det blir inom ramen för den konsumentpolitiska propositionen eller på något annat sätt vet jag inte i dag. Helt klart är att detta är någonting som vi måste försöka förbättra. Jag tackar Ana Maria Narti för påpekandet och tar med mig det hem.

Anf. 6 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Tack för tredje gången. Ett sista kort förslag. Det skulle inte alls vara svårt att mobilisera aktiva invånare med invandrarbakgrund för en upplysningskampanj. Detta skulle mycket lätt kunna sättas i gång t.ex. i samarbete med Kommunförbundet.

När man försöker att göra någonting sådant saknas det vanligtvis pengar. Då räknar man alltid med frivilligt arbete från invandrarnas sida, och de har en mycket dålig ekonomi.

Mycket ofta känner de sig direkt sårade om man väntar sig att de som har varit arbetslösa länge, eller som kanske fortfarande är arbetslösa, ska göra riktiga arbetsinsatser som frivilligt arbete.

Jag kan jobba frivilligt, och jag gör det. Människor med bra inkomst och regelbunden, lugn vardag kan jobba frivilligt. Men människor som har det väldigt svårt ekonomiskt ska få betalt för sina arbetsinsatser.

Jag skulle gärna vilja be konsumentministern att tänka lite grann på möjligheten att hitta finansiering för en sådan informationskampanj. Tack så mycket.

Anf. 7 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Alla goda idéer på detta område är viktiga. Vi måste söka med ljus och lykta och inte spara någon möda i arbetet för att försöka få till stånd en ändring.

Jag har lyssnat till vad Ana Maria Narti har föreslagit och inser att det kanske inte är så jätteenkelt att hitta en lösning. Men jag ska åtminstone undersöka saken. Det lovar jag.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2000/01:66 till socialförsäkringsutskottet

Skrivelser
2000/01:62 till justitieutskottet
2000/01:64 till skatteutskottet

Motioner

2000/01:Sk24 och Sk25 till skatteutskottet

2000/01:Ju3 till justitieutskottet

2000/01:MJ10–MJ26 till miljö- och jordbruksutskottet

7 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkande

2000/01:KU13 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse vid riksmötet
2000/01

Utrikesutskottets betänkande

2000/01:UU6 Avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan. Ett avtal inom sju sektorer.

Justitieutskottets betänkanden

2000/01:JuU9 Penningförfalskning m.m.

2000/01:JuU10 Hemlig teleavlyssning, m.m.

Lagutskottets betänkanden

2000/01:LU9 Vissa associations- och avtalsrättsliga frågor

2000/01:LU10 Vissa utsköknings- och insolvensrättsliga frågor rörande fastigheter

2000/01:LU11 Namnlagen

8 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 1 februari

2000/01:232 av *Carl-Erik Skårman* (m) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Lägenhetsöverskottet

2000/01:233 av *Gunnar Axén* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Rättsläget beträffande lotterilagen

2000/01:234 av *Roy Hansson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Utlövade arbetstillfällen till Fårösund

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 februari.

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 1 februari

2000/01:613 av *Maud Ekendahl* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Närpolisreformen

2000/01:614 av *Lars Wegedal* (s) till justitieminister Thomas Bodström

Åtgärder mot illegalt spel

2000/01:615 av *Åke Carnerö* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Polisen i Västra Götaland

2000/01:616 av *Sten Tolgfors* (m) till socialminister Lars Engqvist

Funktionshindrade barns rättigheter

2000/01:617 av *Yvonne Oscarsson* (v) till socialminister Lars Engqvist

Illegal införsel av alkohol

2000/01:618 av *Tasso Stafilidis* (v) till utrikesminister Anna Lindh

Artikel 209 i Österrikes strafflagstiftning

2000/01:619 av andre vice talman *Eva Zetterberg* (v) till utrikesminister Anna Lindh

Den demokratiska utvecklingen i Tanzania och Zanzibar

2000/01:620 av *Claes-Göran Brandin* (s) till miljöminister Kjell Larsson

Övergång till renare båtbensin

2000/01:621 av *Per-Olof Svensson* (s) till finansminister Bosse Ringholm

Båtskatt

2000/01:622 av *Inger René* (m) till statsrådet Britta Lejon

Kommunala självstyret

2000/01:623 av *Anne-Katrine Dunker* (m) till statsrådet Mona Sahlin

Deklaration för företagare

2000/01:624 av *Margareta Cederfelt* (m) till statsrådet Leif Pagrotsky

Handelshinder för svenska företag

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 februari.

10 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 2 februari

2000/01:558 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Skolpolitiken

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 februari.

11 § Kammaren åtskildes kl. 9.23.

Prot. 2000/01:60
2 februari

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Kompletteringsval till konstitutionsutskottet.....	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Meddelande om information från regeringen.....	1
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
5 § Svar på interpellation 2000/01:183 om skydd och stöd för ekonomiskt svaga konsumenter.....	2
Anf. 1 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	2
Anf. 2 ANA MARIA NARTI (fp).....	3
Anf. 3 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	4
Anf. 4 ANA MARIA NARTI (fp).....	5
Anf. 5 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	5
Anf. 6 ANA MARIA NARTI (fp).....	6
Anf. 7 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	6
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	6
7 § Bordläggning.....	7
8 § Anmälan om interpellationer	7
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	8
10 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	8
11 § Kammaren åtskildes kl. 9.23.	9